

De bedste sorter til økologi

I økologisk dyrkning af kernefrugt, hvor der ikke er mange hjælpepestoffer til rådighed, er robuste sorter afgørende. Der er indsamlet viden om sorter fra økologiske avlere over hele landet.

✍ Hanne Lindhard Pedersen, HortiAdvice, Maren Korsgaard, Økologisk VKST og Birgitte Pedersen, Gasa Nord Grønt, <http://hortiadvise.dk>

📷 Maren Korsgaard

Valg af sort er det vigtigste ved etablering af frugttræer. De bedste sorter til økologisk produktion skal smage godt, give et højt udbytte og være robuste overfor sygdomme og skadedyr. For at få overblik over hvilke sorter, der trives bedst under økologiske produktionsmetoder, gennemførte vi i perioden 2016-2018 et projekt, hvor vi opsøgte 29 økologiske avlere over hele landet. I projektet indgår både usprøjtede og økologisk sprøjtede plantager og rigtig mange sorter: 98 spiseæblesorter, 22 æblecidersorter og 14 pæresorter. Ud fra vurderingerne i de tre år af sorternes udbytte, følsomhed overfor sygdomme og skadedyr samt avlernes vurderinger er de bedste æble-, pære- og cidersorter til økologisk dyrkning fundet.

Stigende økologisk areal

Forbrugernes interesse for økologiske produkter er stigende, det samme gælder avlernes interesse for dyrkning. Fra 2015 til 2019 er arealet med økologiske æbler i Danmark steget fra 340 ha til 503 ha, så øko-æblearealet i dag udgør 33,4 procent af det totale æbleareal. I samme periode er arealet med økologi-

Rød Aroma er den mest populære æblesort i danske økologiske plantager.

ske pærer steget fra 19 ha til 28 ha, så arealet i dag udgør 9,5 procent af hele pærearealet. Arealerne med pæreproduktion var størst i 2018. Der er sket en reduktion i arealet fra 2018 til 2019, som indikerer, at det er vanskeligt at dyrke pærer økologisk. Se tabel 2.

Klima i testperioden

De tre projektår var klimatisk meget forskellige. 2016 var et gennemsnitsår med hensyn til temperatur, men forholdsvis tørt og ikke så meget sol. 2017 var der frost i blomstringen, det var vådt og

Tabel 1. Æblesorters egnethed til økologi. Af de æblesorter, som ikke anbefales, er de fleste følsomme for skurv. Sorterne er nævnt i alfabetisk rækkefølge, de mest velegnede til økologisk dyrkning er mærket med det røde Ø-mærke.

Æblesorter til økologi	Prøvesorter	Plant ikke
Alkmene	Ananas Reinette - speciel smag	Ahrista
Aroma - røde kloner	Autento - ny sort	Delcorf
Belle de Boskoop - røde kloner	Bellida - skal sprøjtes	Gråsten
Bramley - most	Bodil Neergaard - mest til most	Ingelin
Discovery - ved kontrol af æblehvepse	Bøgghs Citronæble - most og mad	Jonagold
Holsteiner Cox	Collina - tidlig sort, skal sprøjtes	Mutsu
Rød Ingrid Marie	Coulon, bedste madæble	Prima
Pirouette (Rubinstep) - ved sprøjtning mod skurv	Dronning Louise	Rajka
Topaz - ved sprøjtning mod skurv	Elise	Rubinola
Wellant - ved kontrol af kræft	Elstar - skal sprøjtes	Santana
	Filippa	Shampion
	Guldborg	Summerred
	Høve Reinette	Zari
	Katinka - god i Nordjylland	
	Lundbytorp	
	Maribelle	
	Opal	
	Red Love - rødt frugtkød	
	Rembrandt	
	Sansa	
	Sunrise - skal sprøjtes	
	Witos	

Tabel 2. Totale arealer med æbler og pærer i Danmark i 2015-2019.

	Æbler øko totalt (heraf omlægning) hektar	Æbler Andel øko procent	Pærer øko totalt (heraf omlægning) hektar	Pærer Andel øko procent
2015	340 (36)	22,3	19 (5)	6,2
2016	329 (28)	22,6	20 (7)	6,7
2017	387 (66)	26,8	23 (10)	7,6
2018	444 (145)	29,3	35 (19)	12,0
2019	503 (155)	33,4	28 (9)	9,5

Concorde er en af de få pæresorter, der er velegnet til økologisk dyrkning.

Pæresorter	Bemærkninger fra avlere	Resultater fra vurderingerne
Anna	Ikke dyrkningssikker	Kun lidt skurv, får bladgalmider
Clara Frijs	Grenskurv ødelægger træerne	
Concorde	 Robust sort	Lidt skurv
Conference	 God robust sort	
Fritjof	Robust til følsom for skurv	Meget gitterrust og bladgalmider i 2017. Meget skurv.
Grev Moltke	Meget følsom for skurv	Lidt larvegnav, meget skurv, får bladgalmider
Gråpære	Ret robust	Meget gitterrust i 2017. Intet skurv
Hardy	Meget følsom for skurv	Meget gitterrust i 2017, mange bladgalmider i 2017. Rigtig meget skurv. Får meget Monilia
Herrepære	Meget følsom for skurv	En del skurv
Ingeborg	Andre pærer er bedre	Lidt larvegnav, meget gitterrust i 2017. Mange bladgalmider i 2018
Xenia/Katrine	Robust, lovende ny sort	Kun lidt skurv
Ludmitsa Mitchurina	Kun få bemærkninger	Meget gitterrust i 2017
Skånsk sukkerpære	Bestøversort	Middel gitterrust i 2017
Tongre	Bitter, mærkelig smag	Lidt larvegnav, meget gitterrust i 2017

gode betingelser for skurv over hele landet. 2018 var et år med fantastisk vejr til æble- og pæreprøduktion, især hvis man havde mulighed for at vande. Projektet viser nogle generelle forskelle mellem landsdelene, idet der er stor forskel på modningstiden af sorterne. Eksempelvis kan der være en måneds forskel på det optimale plukketidspunkt for den tidlige æblesort Discovery – tidligst omkring Smålandsfarvandet og op til fire uger senere i Midt- og Nordjylland. I Nordjylland bør der ikke plantes æblesorter, der modner senere end Holsteiner Cox. I Syd- og Østdanmark kan senere æblesorter som Topaz nå at modne.

Udbytte

I de plantager, der indgår i projektet, er der anvendt forskellige niveauer af hjælpepestoffer.

I æbler og pærer stiger udbyttet, hvis der anvendes fungicider og insekticider – cirka 70 procent i æbler ved brug af fungicider og 80 procent ved brug af insekticider. Udbyttet i pærer stiger 111 procent ved brug af fungicider og 72 procent ved brug af insekticider i forhold til ikke at bruge noget. Udbyttet i cider-sorterne ligger ret stabilt på 6-7 tons pr. ha i alle tre år. ■

En stor tak til Fonden for Økologisk Landbrug (FØL) og Promilleafgiftsfonden for Frugtavlen og Gartnerbruget, som har finansieret projektet. En særlig tak til de 29 frugtavlere, som har stillet deres viden, tid og frugtplantager til rådighed. Læs hele rapporten på www.hortiadvice.dk

Tabel 3. Pæresorter til økologi. De fleste er vanskelige. Sorterne er nævnt i alfabetisk rækkefølge, de mest velegnede til økologisk dyrkning er mærket med det røde Ø-mærke.